

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи
2023-2024 навчальний рік

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Основи профілактики хімічних адикцій»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент: вибірковий

Форма здобуття освіти – заочна
(очна; змішана; дистанційна)

Галузь знань 23 «Соціальна робота»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 231 «Соціальна робота»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
першого(бакалаврського) рівня вищої освіти

курс 2

Силабус освітнього компоненту розглянуто
на засіданні кафедри
психіатрії, наркології, медичної психології
та соціальної роботи
Протокол № 10 від
«30» червня 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Кожина Г.М.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
з проблем терапевтичного профілю

Протокол № 1 від
«25» серпня 2022 р.

Голова

(підпис)

проф. Кравчун П.Г.
(прізвище та ініціали)

Розробники силабусу:

1. Терьошина І.Ф., доцент кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи, кандидат медичних наук, магістр соціальної роботи

2. Литвиненко В.В. доцент кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи

Дані про викладачів:

Викладачі: Терьошина І.Ф., доцент кафедри. Литвиненко В.В., доцент кафедри. Викладачі мають спеціалізацію по психіатрії та наркології

Терьошина І.Ф. +380505509577, e-mail: if.teroshyna@knmu.edu.ua

Профайли викладача

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=aezuv_EAAAAAJ&view

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211453409>

<https://orcid.org/0000-0002-8112-2514>

<https://publons.com/researcher/1934787/tieroshyna-iryna/>

Литвиненко В.В.+3 80(68)318 73 90, e-mail: vv.lytvynenko@knmu.edu.ua

url-адреса ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5852-9295>

Research ID <https://publons.com/researcher/1934856/vasiliy-litvinenko/>

Очні консультації, заочні консультації. Он-лайн консультації: на платформі Moodle ,Zoom або Google Meet по середам кожного тижня о 14 годині за київським часом.

Локація: 61022, м.Харків, пр. Науки, 4; вул. Академіка Павлова, 46.
Тел./факс (057) 738-10-68.

Клінічні бази кафедри: КНП ХОР «Обласна клінічна психіатрична лікарня №3», Військово-медичний клінічний центр Північного регіону, ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», КНП ХОР «Обласний наркологічний диспансер», ННМК «Університетська клініка» ХНМУ.

E-mail:

kaf.6med.psihiatrii@knmu.edu.ua

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (практичні заняття 8:00-12:15 / 12:25-16:45 у відповідності з розкладом; лекції – 9:20-11:00, 13:20-15:00 у відповідності з розкладом).

Вступ

Силабус освітнього компоненту «Основи профілактики хімічних аддикцій» складена відповідно до Освітньо-професійної програми “Соціальна робота” та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 23 “Соціальна робота”, спеціальності 231 “Соціальна робота»

Опис освітнього компоненту

вивчення цього ОК забезпечує формування умінь застосовувати знання з в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем виникнення та пізнання питань даного напрямку хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях на патологію, що обумовлена залежностями різної етіології.

Предметом вивчення освітнього компоненту є залежність від ПАР, питання профілактики, діагностування даної патології, ознайомитись з етіологічними чинниками хімічних аддикцій

Міждисциплінарні зв'язки:

Освітній компонент базується на вивченні студентами основ загальної психології, соціології, анатомії людини та фізіології людини, психології спілкування та інтегрується з цими освітніми компонентами,

Пререквізити освітнього компоненту: Освітній компонент базується на вивченні студентами: моніторинг та оцінка в сфері громадського здоров'я, етика соціальної роботи , психології спілкування та інтегрується з цими освітніми компонентами, та закладає основи вивчення студентами психіатрії, наркології, внутрішніх хвороб, педіатрії та інших клінічних освітніх компонентів, що передбачає інтеграцію з ними.

Кореквізити освітнього компоненту: соціальна психіатрія, соціальна наркологія ,основи психоконсультації, основи медичних знань

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5779>

Мета та завдання освітнього компоненту

1.1. Мета вивчення освітнього компоненту: навчання майбутніх лікарів методам профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії в професійній діяльності та повсякденному житті шляхом оволодіння необхідними знаннями щодо цієї теми

1.2. Основні завдання навчити майбутніх лікарів визначати етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії; навчити майбутніх лікарів визначати клінічні прояви та типи перебігу тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії оволодіти та вміти використовувати методи профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії в професійній діяльності та повсякденному житті

1.3. Компетентності та результати навчання

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування студентами компетентностей	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.

	<p>ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети</p> <p>ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).</p> <p>ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.</p> <p>ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.</p> <p>ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.</p> <p>ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.</p> <p>ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.</p> <p>ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.</p> <p>ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи</p> <p>ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p>

<p>1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:</p>	
ПРН	<p>ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.</p> <p>ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.</p> <p>ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.</p> <p>ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p> <p>ПРН 24. Використовувати методи соціальної роботи із хворими на психічні розлади та пацієнтами похилого віку для попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.</p>

	ПРН 25. Вміти використовувати набуті знання під час праці із особами, які постраждали від військових дій та такими, яких визнано біженцями. ПРН 26. Орієнтуватися в базових питаннях фізіології та анатомії людини.
--	--

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікаційні навички
- міжособистісні навички
- навички дослідження
- адаптивність
- емоційний інтелект

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 23 «Соціальна робота»	За вибором	
Загальна кількість годин - 105	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки:	
		2-й	-й
		Семестр	
		4-й	-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 10 самостійної роботи студента - 95	Освітній ступінь : бакалавр ОПП «Соціальна робота»	Лекції	
		2 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		8 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		95 год.	год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			

2.1. Опис освітнього компоненту

2.1.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Організація наркологічної служби. Правові аспекти наркології.	2	вступна
	Разом 2		

2.1.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Визначення понять тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії Організація наркологічної служби. Правові аспекти наркології. Судово-психіатрична, трудова та військово-психіатрична експертиза	1	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
2	Донозологічні форми вживання психоактивних речовин.	1	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
3	Вживання алкоголю. Закономірності алкоголізації..	1	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія, дослідження студентами психічного стану пацієнтів групи ризику	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
4	Металкогольні психози.	1	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія, дослідження студентами психічного стану пацієнтів групи ризику	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
5	Алкогольний абстинентний синдром.	1	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, , дискусія. дослідження студентами психічного стану пацієнтів	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік

6	Розлади при вживанні опіатів, канабіоїдів та залежності від них.	1	розповідь-пояснення ,бесіда , дискусія	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
7	Розлади при вживанні токсичних речовин та залежності від них.	1	розповідь-пояснення ,бесіда , дискусія	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
8	розлади при тютюнопалінні.	1	розповідь-пояснення ,бесіда , дискусія	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль:залік
Всього годин практичних занять 8				

2.1.2 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основи психогієни тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять;діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування ,самоконтроль,доповідь Підсумковий контроль:залік
2	Основи психопрофілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять;діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування ,самоконтроль,доповідь Підсумковий контроль:залік
3	Типи та види психореабілітаційних програм, тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять;діалог з здобувачами вищої	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль,доповідь Підсумковий контроль:залік

			освіті; усне опитування.	
4	Методи першої невідкладної допомоги при гострій інтоксикації тютюном, алкоголем, токсичними речовинами та наркотиками.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік
5	Тютюнопаління, алкоголізм, токсикоманія, наркоманія та вагітність.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік
6	Етіопатогенетичні механізми формування тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії. Вікові, статеві та соціальні особливості вживання психоактивних речовин й залежності від них.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік
7	Вживання алкоголю. Закономірності алкоголізації..	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік
8	Профілактика та реабілітація хворих на тютюнопаління, наркоманію, токсикоманію та алкоголізм, а також їх ускладнень.	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік

9	Великий наркоманічний синдром	10	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік
10	Класифікація психоактивних речовин. Етіологія та патогенез залежності. Біохімічні та нейрофізіологічні механізми залежності при вживанні психоактивних речовин.	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування.	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: залік
	Разом 95			

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти

Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється згідно «Інструкції оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/instr_ocin21.docx

Оцінювання поточної та загальної навчальної діяльності (ПНД, ЗНД).

Поточна навчальна діяльність (ПНД) - це навчальна діяльність студента впродовж семестру, яка контролюється науково-педагогічним працівником, що проводить заняття у групі. ПНД передбачена для освітніх компонентів, вивчення яких в поточному семестрі не закінчується. ПНД вважається виконаною, якщо здобувач в поточному семестрі відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3 балам та вище, в такому разі у відомість виставляється відмітка «відпрацьовано» та вказується середній бал в 4-бальній системі (розраховується автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ), або «невідпрацьовано», якщо здобувач в поточному семестрі має невідпрацьовані пропущені аудиторні заняття та лекції, або середній бал нижче за 3 бали.

Загальна навчальна діяльність (ЗНД) – це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (або його частини), що закінчуються оцінкою з формою контролю «залік», ЗНД вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище.. Бали за ЗНД для освітніх компонентів з формою контролю «залік» розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми всіх семестрів, впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею 2 «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)», що додається (додаток 2), автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД визначається у балах від 120 до 200.

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для освітніх компонентів, що завершуються заліком)**

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Проведення та оцінювання заліку

Оцінювання результатів вивчення освітніх компонентів проводиться безпосередньо під час останнього заняття, яке проводиться науково-педагогічним працівником, що проводить заняття у групі. це підсумковий контроль, що проводиться після засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компоненту на підставі виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи. Оцінювання освітнього компоненту проводиться по закінченні вивчення освітнього компоненту у формі «заліку»

Підсумкове заняття передбачає такі контрольні елементи:

1.Оцінювання засвоєння теоретичного матеріалу, який включає наступне:

1) тестові завдання з освітнього компоненту, які охоплюють зміст навчального матеріалу підсумкового заняття відповідно до програми освітнього компоненту

2) тестові завдання, які здобувачі освіти опановують під час СРЗ, розміщені на сторінці кафедри у системі MOODLE, посилання на які надаються студентові на початку вивчення освітнього компонента з подальшим розбором на практичних заняттях;

3) усне опитування
оцінювання теоретичних знань за всіма темами освітнього компонента оцінюються за таблицею:4

Таблиця 4

**Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності
здобувачів освіти з освітніх компонентів**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з освітнього компоненту	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Оцінка з освітнього компоненту

Для освітніх компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «залік» передбачається врахування ЗНД.

Оцінка з освітнього компоненту виставляється лише студентам, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище Оцінки "F_x" або "F" ("незадовільно") виставляються студентам, яким не зараховано вивчення освітнього компоненту, формою контролю якого є залік.

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів. Для освітніх компонентів, формою контролю яких є «залік», сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 200 балів.

Після проведення семестрового контролю для освітніх компонентів, або їх частин, що закінчуються формою контролю «залік», відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 «Шкала оцінювання у ХНМУ», у індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з освітнього компоненту.

Шкала оцінювання у ХНМУ

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

3.2. Питання для засвоєння навчального матеріалу.

1. Визначення понять тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії, гострої та хронічної інтоксикації, постінтоксикаційного стану, синдромів залежності та абстиненції, психічних і поведінкових розладів унаслідок уживання та залежності від психоактивних речовин.

2. Профілактика тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії в практичній діяльності лікаря, її види та форми.

3. Основи організації наркологічної служби.

4. Чинне законодавство щодо боротьби з поширенням вживання психоактивних речовин.

5. Уживання психоактивних речовин без синдрому залежності, його психологічні механізми та прояви.

6. Епідеміологія, загальні закономірності вживання й залежності від психоактивних речовин.

7. Роль соціальних, психологічних, фізіологічних і біологічних чинників в етіології цих станів.

8. Вживання та залежність від психоактивних речовин як соціальна, правова та медична проблема.

9. Медико-психологічні та соціально-правові питання вживання та залежності від психоактивних речовин.

10. Психологічні механізми та прояви вживання психоактивних речовин без синдрому залежності.

11. Клінічні ознаки гострої інтоксикації та постінтоксикаційного стану, терміни формування залежності. Систематичне вживання. Форми вживання.

12. Особливості патогенезу тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії. Етапи формування залежності.

13. Перші ознаки алкоголізму та наркоманії, що формуються (втрата кількісного та ситуаційного контролю, захисного блювотного рефлексу та інші ознаки).

14. Стадії захворювання. Вікові особливості вживання та залежності від психоактивних речовин. Мікросоціальні фактори вживання та залежності від психоактивних речовин (коалкоголізм, угруповання наркоманів тощо).

16. Поєднання алкоголізму з психічними захворюваннями.

17. Макросоціальні впливи та ноогенні аспекти формування залежності від психоактивних речовин.

18. Соціальний статус та особливості вживання й залежності. Екологічні проблеми та розвиток залежності від психоактивних речовин.

19. Дія алкоголю на організм і психіку. Закономірності алкоголізації. Співвідношення між концентрацією алкоголю в крові та соматоневрологічним і психічним станом людини. Розповсюдженість вживання алкоголю.

20. Просте алкогольне сп'яніння, його стадії. Атипові форми сп'яніння. Патологічне сп'яніння. Групи ризику за розвитком алкоголізму.

21. Лабораторна діагностика алкогольного сп'яніння.

22. Металкогольні психози. Клінічна картина, типи перебігу, профілактика та реабілітація.

23. Алкогольний абстинентний синдром, ступені його виразності.

24. Психологічні, соматовегетативні та неврологічні прояви алкогольного абстинентного синдрому.

25. Клінічна картина невідкладних станів при алкоголізмі. Похмільний синдром, патогенетичні механізми його розвитку.

26. Психоактивні речовини, визначення поняття, класифікація.

27. Мотивації вживання психоактивних речовин. Етіологія та патогенез залежності.

28. Біохімічні та нейрофізіологічні механізми залежності.

29. Різновиди класифікацій психоактивних речовин.

30. Медичні, соціальні та юридичні критерії наркотичної речовини. Різниця між наркотичними та іншими токсичними психоактивними речовинами.

31. Великий наркоманічний синдром, його складові. Психічна, фізична залежність. Зміни первинної толерантності до психоактивних речовин.

32. Абстиненція (синдром відміни). Психотоксична дія психоактивних речовин. Соматотоксична дія психоактивних речовин.

33. Основні визначення та класифікації за темою. Найбільш розповсюджені в Україні та світі прекурсори та можливі похідні опіати та канабіоїди.

34. Найбільш характерні засоби немедичного використання.

35. Клінічні й диференційно-діагностичні особливості: а) гострої інтоксикації опіатами та канабіоїдами; б) постінтоксикаційного періоду; в) хронічної інтоксикації опіатами та канабіоїдами; г) абстинентного синдрому при залежності від опіатів та канабіоїдів; д) можливих психозів та інших психічних розладів при вживанні опіатів та канабіоїдів і залежності від них.

36. Характеристика осіб, що вживають психоактивні речовини ін'єкційно як контингент ризику за гемоконтактними інфекційними хворобами (у тому числі за СНІДом).

37. Найбільш розповсюджені в Україні та світі токсикоманічні речовини. Найхарактерніші засоби медичного та немедичного використання токсичних речовин.

38. Клінічні й диференційно-діагностичні особливості: а) гострої інтоксикації токсикоманічними речовинами; б) постінтоксикаційного періоду; в) хронічної інтоксикації токсикоманічними речовинами; г) абстинентного синдрому при залежності від токсикоманічних речовин; д) психозів та інших психічних розладів при вживанні та залежності від токсикоманічних речовин.

39. Клінічні й диференційно-діагностичні особливості: а) гострої тютюнової інтоксикації; б) постінтоксикаційного періоду; в) хронічної тютюнової інтоксикації; г) синдрому психологічної залежності від тютюну; д) синдрому фізичної залежності від тютюну.

3.3. Питання для СРС

1. Профілактика та реабілітація хворих на тютюнопаління

2. Профілактика та реабілітація хворих на наркоманію

3. Профілактика та реабілітація хворих на токсикоманію та алкоголізм, а також їх ускладнень.

4. Основні принципи профілактики наркоманії

5. Основні принципи профілактики алкоголізму

6. Основні принципи профілактики наркоманії

7. Основні принципи профілактики тютюнопаління

8. Основні принципи профілактики токсикоманії (за групами речовин, що викликали залежність).

9. Методи першої невідкладної допомоги при гострій інтоксикації тютюном, алкоголем, токсичними речовинами та наркотиками

10. Основи психогієни тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії

11. Основи психопрофілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.

12. Типи та види психореабілітаційних програм, щодо лікування тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.

3.4.Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання студентів під керівництвом викладача з освітнього компоненту проводиться протягом семестру у формі: вивчення літературних джерел, рекомендованих для опанування тем і проблем та підготовки доповідей за ними. За участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат, які можуть додаватись заохочувальні бали (не більше 10). В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 ба

Розрахунок балів:

1. Написання та захист (презентація) реферату за будьякою темою програми 2-3 бали

2. Виконання та успішний захист самостійної індивідуальної роботи, проекту тощо 4-6 балів

3. Участь або презентація стендового докладу на конференції 7-8

4. Переможці (три перших призових місця) на олімпіаді або конференції 10

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту. Щоб досягти мети навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати заняття, читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка. Студентам необхідно не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягненими в медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі, маску, зошит, ручку. До початку занять на клінічній базі кафедри студенти повинні пройти медогляд і мати санітарну книжку з допуском для роботи в лікувальному закладі.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими освітніми потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, зв'яжіться з викладачем.

Рекомендації щодо успішного складання освітнього компоненту: активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.

Техніка безпеки. Всі студенти повинні обов'язково пройти інструктаж з техніки безпеки, який проводиться на початку першого заняття. Інструктаж проводить викладач академічної групи або відповідальна особа, згідно з інструкцією затвердженої наказом ХНМУ із записом у відповідному журналі.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності. Списування та плагіат при підготовці студентських наукових робіт не допускаються. Використання електронних гаджетів (мобільний телефон, планшет) не допускається в ході практичних занять, лекцій та при проведенні всіх видів контролю.

Кодекс академічної доброчесності ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р.№ 305)(https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/kodex_ad.pdf); Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf); Положення про Комісію з доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf); Положення про порядок перевірки у Харківському національному медичному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових

форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2020 р. № 195)

6. Рекомендована література

1. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник / Алла Богданівна Мудрик. – Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. – 236 с
2. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки: навчальний посібник. – К. : Київський університет, 2002. – 308 с.
3. Психіатрія і наркологія [Підручник] / В.Л. Гавенко, В.С Бітенський, В.А.Абрамов та інші.; за ред. В.Л. Гавенка, В.С Бітенського. – К.: Медицина, 2009. – 488 с.
4. Дитяча психіатрія [Підручник] / Г.М.Кожина, В.Д. Мішиєв, В.І.Коростій та інші.; за ред. Г.М.Кожині, В.Д. Мішиєва,. – К.: ВСВ «Медицина», 2014. – 376 с.
5. Наркологія [Підручник] / В.Л. Гавенко, Г.О.Самардакова, І.А.Григорова та інші.; за ред. В.Л. Гавенка, В.С Бітенського. – Х.: Регіон-інформ, 2003. – 244 с.